

Sygn. akt I UK 352/08

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 kwietnia 2010 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

Prezes SN Walerian Sanetra (przewodniczący)

SSN Teresa Flemming-Kulesza

SSN Józef Iwulski (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania J. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w B.

o emeryturę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 7 kwietnia 2010 r.,

skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 października 2008 r.,

**uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o
kosztach postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2008 r., ... 386/08, Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Ł. zmienił decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w B. z dnia 12 czerwca 2008 r. w ten sposób, że przyznał ubezpieczonemu J. Ł. prawo do emerytury od dnia 8 maja 2008 r.

Sąd pierwszej instancji ustalił, że ubezpieczony (urodzony 20 marca 1945 r.) złożył w dniu 14 maja 2008 r. wniosek o emeryturę. Wnioskodawca wykazał staż ubezpieczeniowy wynoszący łącznie 39 lat, 11 miesięcy i 16 dni, w tym 35 lat, 5 miesięcy i 16 dni okresów składkowych oraz 4 lata i 6 miesięcy okresów nieskładkowych. Przez okres 23 lat, 10 miesięcy i 15 dni był objęty ubezpieczeniem społecznym z tytułu umowy o pracę. Od 6 września 2003 r. ubezpieczony otrzymuje świadczenie przedemerytalne. W okresie pobierania tego świadczenia wnioskodawca zawarł umowę zlecenia z U. spółką jawną Z. J. P. i R. D. w S. na okres od 29 kwietnia do 30 czerwca 2005 r. Umowa ta stanowiła tytuł ubezpieczenia społecznego i od uzyskanego na jej podstawie przychodu odprowadzone zostały składki.

Przy takich ustaleniach Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, że wnioskodawca legitymuje się wymaganymi przez art. 29 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (aktualnie jednolity tekst: Dz.U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227 ze zm.) przesłankami nabycia prawa do emerytury, bowiem ma odpowiedni wiek (63 lata) oraz staż ubezpieczeniowy (ponad 35 lat). Odnosząc się do podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniom społecznym z tytułu umowy zlecenia, Sąd pierwszej instancji wywiódł, że jako pobierającego w tym czasie świadczenie przedemerytalne, nie może to pozbawiać go statusu „ubezpieczonego będącego pracownikiem”, bowiem okres podlegania ubezpieczeniu w związku z zawartą umową zlecenia był „bardzo krótki, dwumiesięczny”, zaś wnioskodawca w chwili składania wniosku o emeryturę nie podlegał już ubezpieczeniom z tego tytułu, a złożenie wniosku miało miejsce w okresie pobierania świadczenia przedemerytalnego.

Wyrokiem z dnia 29 października 2008 r., ... 896/08, Sąd Apelacyjny oddalił apelację organu rentowego od wyroku Sądu pierwszej instancji. Sąd odwoławczy

wywiódł, że wnioskodawca - oprócz spełnienia warunku co do wieku i stażu ubezpieczeniowego - powinien ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę być pracownikiem oraz w okresie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu pozostawać w stosunku pracy co najmniej 6 miesięcy. Wnioskodawca - zdaniem Sądu - przez pobieranie świadczenia przedemerytalnego przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, nie utracił statusu „ubezpieczonego będącego pracownikiem”. Jednocześnie spełnił też warunek przewidziany w art. 29 ust. 2 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, chociaż zachowany przez niego w okresie pobierania świadczenia przedemerytalnego status pracowniczy nie jest z pewnością równoznaczny z „pozostawaniem w stosunku pracy”. Ubezpieczony w ostatnich dwóch latach podlegania ubezpieczeniom był pracownikiem w rozumieniu art. 2 k.p. przez okres co najmniej 6 miesięcy (zatrudnienie na podstawie umowy o pracę od 1 marca do 31 sierpnia 2003 r. w Ośrodku Szkolenia Kierowców w W., na stanowisku instruktora nauki jazdy). Zdaniem Sądu Apelacyjnego, wnioskodawca wskutek zatrudnienia na podstawie umowy zlecenia nie utracił statusu „bycia pracownikiem ostatnio przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę”, bowiem - pomimo podlegania ubezpieczeniom z tytułu umowy zlecenia - nie utracił prawa do świadczenia przedemerytalnego.

Wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył w całości skargą kasacyjną, w której zarzucił naruszenie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS wskutek przyjęcia, że zawarcie przez ubezpieczonego umowy zlecenia przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę nie powoduje utraty uprawnień do niej. W uzasadnieniu skargi organ rentowy wywiódł w szczególności, że wnioskodawcy nie przysługuje emerytura na podstawie art. 29 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, ponieważ nie spełnia dwóch koniecznych przesłanek. Nie był bowiem ostatnio przed złożeniem wniosku o emeryturę pracownikiem w rozumieniu Kodeksu pracy oraz nie wykazał sześciomiesięcznego okresu pozostawania w stosunku pracy w trakcie ostatnich 24 miesięcy podlegania ubezpieczeniu społecznemu. Zdaniem skarżącego, zawarcie przez ubezpieczonego umowy zlecenia w trakcie pobierania świadczenia przedemerytalnego i objęcie go ubezpieczeniami społecznymi z tego tytułu spowodowało utratę przez wnioskodawcę statusu pracownika. Organ rentowy wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i jego zmianę poprzez oddalenie

odwołania oraz o zasądzenie od wnioskodawcy na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego. Ponadto - w razie uwzględnienia skargi kasacyjnej - skarżący na podstawie art. 415 k.p.c. wniósł "o orzeczenie obowiązkowego zwrotu emerytury", ponieważ wniosek o wstrzymanie wykonalności prawomocnego wyroku na dzień złożenia skargi kasacyjnej nie został rozpoznany.

Sąd Najwyższy wziął pod uwagę, co następuje:

Skarga kasacyjna jest zasadna i z tego powodu zaskarżone orzeczenie Sądu drugiej instancji zostało uchylone, zaś sprawa przekazana temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

Przesądzające (art. 398¹⁷ § 2 k.p.c.) znaczenie dla rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego ma pogląd prawny wyrażony w uchwale powiększonego składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 grudnia 2009 r., I UZP 7/09 (Biuletyn SN 2009 nr 12, s. 26), podjętej wskutek rozstrzygnięcia zagadnienia prawnego przekazanego do rozpoznania postanowieniem z dnia 5 maja 2009 r. w toku niniejszej sprawy. W uchwale tej stwierdzono, że ubezpieczeni urodzeni przed dniem 1 stycznia 1949 r., którzy po rozwiązaniu stosunku pracy do czasu złożenia wniosku o wcześniejszą emeryturę otrzymywali świadczenie przedemerytalne i w okresie jego pobierania zawarli umowę zlecenia, z tytułu której podlegali ubezpieczeniom społecznym, nie mogą być uznani za ubezpieczonych, którzy ostatnio, przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, byli pracownikami w rozumieniu art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W uzasadnieniu uchwały powiększony skład Sądu Najwyższego podniósł w szczególności, że warunek posiadania przez ubezpieczonego określonego statusu przed złożeniem wniosku o świadczenie wynika ze szczególnych zasad nabywania prawa do wcześniejszej emerytury, które nie powstaje z mocy prawa z chwilą spełnienia przesłanek dotyczących wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego, lecz dopiero po złożeniu wniosku o to świadczenie. W tym celu konieczne jest wykazanie się, między innymi, wymaganym statusem ubezpieczeniowym w okresie przed złożeniem wniosku (poza sytuacją, gdy ubezpieczony przez cały okres wymagany do nabycia prawa do emerytury podlegał ubezpieczeniom społecznym z tytułu pozostawania w stosunku pracy - art. 29 ust. 3 ustawy). Dalej Sąd Najwyższy wywiódł, że zatrudnienie na

podstawie umowy cywilnoprawnej (również w okresie pobierania świadczenia przedemerytalnego) jest odrębnym od pracowniczego tytułem do podlegania ubezpieczeniom społecznym (art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych). Tym samym, niezależnie od tego, na jaki okres została zawarta umowa cywilnoprawna i na jak długo przed złożeniem wniosku o emeryturę zatrudnienie na jej podstawie ustało, nie ma możliwości stwierdzenia, iż ostatnio przed złożeniem wniosku taka osoba posiadała status ubezpieczonego będącego pracownikiem, skoro niewątpliwie w okresie poprzedzającym wystąpienie o emeryturę ostatnim tytułem do ubezpieczenia było wykonywanie pracy na podstawie umowy cywilnoprawnej. W konsekwencji Sąd Najwyższy stwierdził, że przesłanka z art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest spełniona tylko wówczas, gdy pomiędzy ustaniem ostatniego stosunku pracy, a złożeniem wniosku o emeryturę nie wystąpił żaden okres podlegania ubezpieczeniom społecznym z tytułu niezwiązanego z zatrudnieniem w charakterze pracownika. Pobieranie po ustaniu stosunku pracy świadczenia przedemerytalnego nie niweczy zatem możliwości spełnienia omawianego warunku dopóty, dopóki osoba je otrzymująca nie podejmie działalności objętej przymusem ubezpieczeń społecznych z innego tytułu niż pracowniczy. Ubezpieczonego ostatnio przed złożeniem wniosku o emeryturę z tytułu niezwiązanego z zatrudnieniem w charakterze pracownika (w tym z tytułu umowy zlecenia) nie można bowiem uznać za pracownika w rozumieniu art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy emerytalnej.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt okoliczności faktycznych ustalonych w rozpoznawanej sprawie, należy stwierdzić, że wnioskodawca nie spełnił warunku nabycia prawa do emerytury określonego w art. 29 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, bowiem jego ostatni, poprzedzający złożenie wniosku o emeryturę, tytuł ubezpieczenia społecznego nie był tytułem pracowniczym (art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych), lecz wynikał z umowy zlecenia.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c., a o kosztach postępowania kasacyjnego na mocy art. 108 § 2 k.p.c.

